

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 27.07.1974, sp. zn. 4 Tz 106/74, ECLI:CZ:NS:1974:4.TZ.106.1974.1

Číslo: 11/1975

Právní věta: Ak organizácia nahradí škodu svojmu pracovníkovi, ktorá mu vznikla pracovným úrazom, za ktorý je zodpovedný podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka iný občan preto, že ju spôsobil trestným činom (prečinom), prechádza podľa § 201 ods. 1 Zákonníka práce na organizáciu nárok poškodeného pracovníka na náhradu škody voči poškodeným v zmysle § 43 ods. 1 Tr. por. a môže uvedený nárok uplatniť v adhéznom konaní podľa § 43 ods. 2 Tr. por. Prechodom nároku na náhradu škody na organizáciu však poškodený pracovník neprestáva byť poškodeným v zmysle § 43 ods. 1 Tr. por. a zachovávajú sa mu procesné práva uvedené v § 43 ods. 1 Tr. por., ktoré môže uplatňovať v trestnom konaní.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 27.07.1974

Spisová značka: 4 Tz 106/74

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Adhezní řízení, Poškozený

Předpisy: 141/1961 Sb. § 43 ods. 1
§ 43 ods. 2 40/1964 Sb. § 420 ods. 1 65/1965 Sb. § 201 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 11/1975 sb. rozh.

Ak organizácia nahradí škodu svojmu pracovníkovi, ktorá mu vznikla pracovným úrazom, za ktorý je zodpovedný podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka iný občan preto, že ju spôsobil trestným činom (prečinom), prechádza podľa § 201 ods. 1 Zákonníka práce na organizáciu nárok poškodeného pracovníka na náhradu škody voči poškodeným v zmysle § 43 ods. 1 Tr. por. a môže uvedený nárok uplatniť v adhéznom konaní podľa § 43 ods. 2 Tr. por.

Prechodom nároku na náhradu škody na organizáciu však poškodený pracovník neprestáva byť poškodeným v zmysle § 43 ods. 1 Tr. por. a zachovávajú sa mu procesné práva uvedené v § 43 ods. 1 Tr. por., ktoré môže uplatňovať v trestnom konaní.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 27. júla 1974, [4 Tz 106/74](#).)

Najvyšší súd SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podľa generálny prokurátor SSR, vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. októbra 1973 sp. zn. 8 To 776/73, pokiaľ ním bolo podľa § 253 ods. 1 Tr. por. zamietnuté dovolanie národného podniku Biotika v Slovenskej Ľupči proti rozsudku Okresného súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 1973 sp. zn. 4 T 165/73, ako aj konaním, ktoré tomuto uzneseniu predchádzalo, bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 1973 sp. zn. 4 T 165/73 bol obvinený Š. H. uznaný za vinného z trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 155 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 25. júla 1973 v Slovenskej Ľupči, keď asi o 21.30 hod. prišiel v podnapitom stave na pracovnú smeru do závodu Biotiky a keď ho členovia závodnej stráže J. F. a M. B. vyzvali, aby opustil závod, túto výzvu neposlúchol, ale fyzicky napadol člena závodnej stráže J. F., kopol ho do nohy, udrhel päšťou do nosa a strčil ho do skrine, čím J. F. utrpel odreniny na nose, na ľavom líci a na ľavej lopatke, pomliaždenie lýtkového svalstva na pravom predkolení a opuchlinu na prevej nohe, ktoré sa liečili 12 dní a boli spojené s rovnako dlhou práceneschopnosťou.

Za tento trestný čin bol obvinenému uložený podľa § 155 ods. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov v druhej nápravno-výchovnej skupine. Súčasne mu bolo podľa § 72 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. uložené ochranné ambulantné liečenie.

V dôsledku odvolania obvineného a poškodeného n. p. Biotika v Slovenskej Ľupči rozhodoval vo veci aj Krajský súd v Banskej Bystrici, a to tak, že uznesením z 26. októbra 1973 sp. zn. 8 To 776/73 odvolanie obvineného zamietol podľa § 256 Tr. por. a odvolanie poškodeného podľa § 253 ods. 1 Tr. por. Zamietnutie odvolania n. p. Biotika odôvodnil tým, že uvedená organizácia nie je poškodená v zmysle § 43 ods. 1 Tr. por.

Generálny prokurátor SSR podal vo veci sťažnosť pre porušenie zákona. Odôvodnil ju tým, že uvedený národný podnik uplatňoval podľa § 43 ods. 2 Tr. por. nárok na náhradu škody zárobku, ktoré uhradil poškodenému J. F. za úraz, ktorý utrpel pri výkone služobných povinností. Chyby sa preto dopustil už Okresný súd v Banskej Bystrici, keď do rozsudku, ktorým rozhodol o vine obvineného, nepojal výrok o náhrade škody, hoci poškodený n. p. Biotika včas a riadne uplatnil nárok na náhradu škody. K ďalšej chybe došlo aj v rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý zamietol podľa § 253 ods. 1 Tr. por. právom podané odvolanie poškodeného podniku n. p. Biotika s odôvodnením, že na podanie odvolania nebol správnený.

Najvyšší súd SSR preskúmal podľa § 267 ods. 1 Tr. por. na podklade tejto sťažnosti pre porušenie zákona všetky výroky napadnutého uznesenia, ako aj správnosť konania, ktoré mu predchádzalo, a zistil:

Okresný aj krajský súd pri rozhodovaní o vine, treste a ochrannom liečení obvineného postupovali podľa zákona.

Okresný a aj krajský súd však porušili zákon konaním, ako aj napadnutím rozhodnutiami vo viacerých smeroch pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody n. p. Biotika v Slovenskej Ľupči.

Podľa § 43 ods. 1 Tr. por. poškodeným v trestnom konaní je každý, komu sa ublížilo na zdraví, spôsobila majetková, morálna alebo iná škoda trestným činom alebo prečinom. Poškodený má právo robiť návrhy na doplnenie dokazovania, nazerať do spisov, zúčastniť sa hlavného pojednávania a verejného zasadnutia konaného o odvolaní a pred skončením konania sa k veci vyjadriť. Podľa § 43 ods. 2 Tr. por. ten poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody,

ktorá mu bola spôsobená trestným činom alebo prečinom, je oprávnený okrem toho navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obvinenému povinnosť nahradiť túto škodu (tzv. adhézne konanie). Trestný poriadok zrejme rozlišuje dve skupiny poškodených, t. j. tých, ktorí môžu žiadať náhradu škody, a poškodených bez tohto oprávnenia. Poškodeným môže byť tak osoba fyzická, ako aj osoba právnická i štát.

Žiadať v trestnom konaní, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obvinenému nahradiť vzniknutú škodu, nie je teda oprávnený každý poškodený, ale len ten, ktorý má podľa zákona voči obvinenému nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom (prečinom).

Takýmto poškodeným je v danom prípade n. p. Biotika v Slovenskej Ľupči z týchto dôvodov:

Podľa § 193 ods. 1 Zákonníka práce pracovníkovi, ktorý utrpel pracovný úraz, je organizácia povinná v rozsahu, v ktorom za škodu zodpovedá, poskytnúť náhradu za a/ stratu na zárobku, b/ bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, c/ účelne vynaložené náklady spojené s liečením a d/ vecnú škodu.

Podľa § 201 ods. 1 Zákonníka práce organizácia, ktorá nahradila poškodenému škodu, má nárok na náhradu voči tomu, kto poškodenému za takúto škodu zodpovedá podľa Občianskeho zákonníka, a to v rozsahu zodpovedajúcom miere tejto zodpovednosti voči poškodenému, pokiaľ to nebolo vopred dohodnuté inak. Zodpovednosť občana za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti, je napokon stanovená v § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Z týchto ustanovení vyplýva záver, že ak organizácia nahradí škodu svojmu pracovníkovi, ktorá mu vznikla z pracovného úrazu, za ktorý je podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka zodpovedný iný občan preto, že ju spôsobil trestným činom (prečinom), prechádza podľa § 201 ods. 1 Zákonníka práce na organizáciu nárok poškodeného pracovníka na náhradu škody voči škodcovi (tzv. regresný nárok).

Ujmu na zdraví, ktorú obvinený Š. H. spôsobil členovi závodnej stráže n. p. Biotika J. F., treba považovať za pracovný úraz, lebo ju utrpel pri vykonávaní svojich pracovných povinností. Za tento pracovný úraz n. p. Biotika bol povinný podľa § 193 ods. 1 Zákonníka práce J. F. nahradiť škodu, ktorú utrpel stratou na zárobku, a poskytnúť mu náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z prípisu tohto národného podniku z 31. augusta 1973 vyplýva, že túto svoju zákonnú povinnosť splnil a vyplatil J. F. sumu 1201,- Kčs ako náhradu za stratu na zárobku (rozdiel medzi nemocenskými dávkami a mzdou) a za utrpenú bolesť. Uvedeným prípisom sa spomínaný národný podnik prihlásil súdu ako poškodený a podľa § 43 ods. 2 Tr. por. navrhol súdu, aby zaviazal obvineného uhradiť uvedenú škodu.

Národný podnik Biotika bol teda v trestnom konaní proti obvinenému aktívne legitimovaný na uplatnenie nároku na náhradu škody podľa § 43 ods. 2 Tr. por. voči obvinenému.

Z toho vyplývala pre okresný súd povinnosť umožniť n. p. Biotika uplatniť jeho práva uvedené v § 43 ods. 1 a 2 Tr. por.

Okresný súd mal najmä povinnosť doručiť poškodenému n. p. Biotika obžalobu. Keď tak neurobil, porušil tým ustanovenie § 169 ods. 1 Tr. por. Ďalej tým, že okresný súd neuviedol uvedený podnik o termíne hlavného pojednávania na deň 20. septembra 1973, keď bol vynesenej napadnutá rozsudok, porušil aj ustanovenie § 198 ods. 2 Tr. por. Na hlavnom pojednávaní mal predseda senátu prečítať návrh uvedeného podniku na náhradu škody zo spisu, ako to stanoví § 206 ods. 2 Tr. por.

Tento postup mal okresný súd zachovať aj v tom prípade, keď bol toho názoru, že uvedený národný podnik nemá oprávnenie uplatniť v trestnom konaní proti obvinenému nárok na náhradu škody a že

ide len o poškodeného bez takéhoto oprávnenia. V takom prípade mal na hlavnom pojednávaní osobitným uznesením podľa § 206 ods. 3 Tr. por. vysloviť, že nepripúšťa uvedený podnik ako poškodeného na hlavné pojednávanie.

Okresný súd nedoručením rozsudku uvedenému podniku ako poškodenému porušil napokon aj ustanovenie § 130 odst. 1 Tr. por.

Keď napriek tomu uvedený národný podnik podal 17. októbra 1973 odvolanie proti rozsudku okresného súdu, mal Krajský súd v Banskej Bystrici postupovať podľa § 254 ods. 1 Tr. por. so zreteľom na § 246 ods. 1 písm. d/, ods. 2 Tr. por., t. j. s otázkou náhrady škody v prospech n. p. Biotika sa v merite zaoberať a súčasne preskúmať správnosť postupu konania okresného súdu a prihliadať aj na chyby, ktoré sa v odvolaní nevytýkali.

Pretože krajský súd nepostupoval takýmto spôsobom, ale zamietol odvolanie uvedeného národného podniku ako podané neoprávnenou osobu na základe § 253 ods. 1 Tr. por., porušil toto zákonné ustanovenie.

Najvyšší súd SSR nemohol postupovať podľa § 269 ods. 2 až § 271 Tr. por. pre nesplnenie podmienok uvedených v § 272 Tr. por.

Napokon treba poznamenať, že prechodom nároku na náhradu škody z poškodeného J. F. na n. p. Biotika J. F. neprestáva byť poškodeným v zmysle § 43 ods. 1 Tr. por., a preto aj J. F. bolo treba umožniť uplatnenie jeho práv uvedených v § 43 ods. 1 Tr. por.